

ע"פ 2556/17 - ישראל חנניאייב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 2556/17

לפני:

כבוד השופט י' עמית
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט ג' קרא

המערער:

ישראל חנניאייב

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
בת"פ 26043-10-15 מיום 20.2.2017 שניתן על ידי
כב' השופט אלכסנדר רון

תאריך הישיבה:

י"ח באב התשע"ח (30.07.18)

בשם המערער:

עו"ד מיכאל עירוני; עו"ד מעיין נופר עמון; עו"ד חיים
רייכבר

בשם המשיבה:

עו"ד ורד חלאוה

פסק-דין

השופט ג' קרא:

לפנינו מקרה נוסף במסגרתו סכין שנשלפה במהלך בילוי במועדון הביאה למותו של אדם בדמי ימיו. המערער שדקר את המנוח ז"ל, הורשע על פי הודאתו בהסדר טיעון בהריגתו ובעבירות נלוות, ונגזרו עליו 13 שנות מאסר בפועל, מאסר מותנה ותשלום פיצוי בסך 100,000 ₪ להורי המנוח.

הערעור שלפנינו מופנה נגד חומרת עונש המאסר.

כתב האישום

1. המערער הורשע על פי הודאתו בעבירות של הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1)+(2) לחוק; קשר לפשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק; החזקת סכין שלא כדין לפי סעיף 186 לחוק; ושיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק.
2. העבירות בוצעו על רקע היכרות רבת שנים ומריבות עבר בין המערער לבין יעקב ברמי (להלן: המנוח) ואחיו התאום יצחק ברמי (להלן: יצחק). כתב האישום המתוקן הוגש נגד המערער ושניים אחרים (להלן: הנאשמים 2-3). בתמצית, ביום 25.9.2015 הגיע המערער לבילוי במועדון בירושלים כשהוא נושא על גופו סכין בעלת להב באורך 9 ס"מ (להלן: הסכין) מוסלקת ומוצמדת לבגדיו התחתונים. המערער בילה עם מכריו, ביניהם הנאשמים 2-3, ואילו המנוח, יצחק ואחרים בילו אף הם במועדון. במהלך הבילוי צרכו המערער, יצחק והמנוח אלכוהול.
3. בשלב מסוים המערער ויצחק נפגשו במרפסת חיצונית של המועדון והתפתחה ביניהם שיחה. לאחר מספר דקות, התפתח דין ודברים בין המערער ליצחק על רקע חשדו של יצחק כי המערער מציק בחיזוריו לה', אחת מקבוצת המבלים שהגיעה עמו למועדון. לאחר האמור, ה' חזרה למועדון, ואחריה חזרו גם יצחק והמערער כשהם מחבקים זה את זה. בהמשך, המערער שב וחיזר אחר ה' בזמן שזו המתינה ליצחק שהיה במרפסת. לאחר שיצחק וה' חזרו למועדון כשהם מחזיקים ידיים, ניגש המערער ליצחק, אמר לו דבר מה וליפף את ידו סביב מותנו של יצחק. במקביל, יצחק ליפף את ידו סביב צווארו של המערער ואמר לו דבר מה בחזרה. אז, הוביל המערער את יצחק לכיוון היציאה מהמועדון, וזאת על אף ניסיון התנגדות מצד יצחק. המנוח ראה את המתרחש והלך בעקבותיהם. המערער הוליד את יצחק כשהם מחובקים אל השירותים הממוקמים במסדרון סמוך לכניסה למועדון, ואז דחף המערער את יצחק לתוך תא השירותים והחל להכותו בחוזקה בפניו, והתפתח ביניהם עימות פיזי. המנוח הצליח להיכנס אל תא השירותים והכה גם הוא את המערער. במהלך הקטטה, שהמשיכה אל מחוץ לתא השירותים, שלף המערער את הסכין ודקר את יצחק 4 דקירות בבטנו ובירך רגל שמאל. מבלים שהיו בקרבת מקום הפרידו בין הניצים.
4. לאחר מכן, המנוח הוביל את יצחק כשהוא פצוע לעבר היציאה מהמועדון במטרה לעזוב את המקום והם נעמדו בשביל ממול למועדון. יצחק התקשר לאחיהם הגדול, סיפר לו על שאירע וביקש שיבוא לקחתם. בינתיים, המערער יצא את תא השירותים כשבאותה העת גמלה בליבו החלטה "לבוא חשבון" עם יצחק ועם המנוח. המערער הגיע לשולחן שבו ישבו הנאשמים 2-3 ומכריהם, סימן למי מיושבי השולחן לבוא עמו, וניגש לנאשם 3 ואמר לו לבוא עמו. בשלב זה קשרו

המערער והנאשמים 2-3 קשר לפגוע פיזית ביצחק ובמנוח, והם פנו לעברם על מנת לתקוף אותם. המערער והנאשמים 2-3 יצאו מהמועדון, כשהמערער נושא על גופו את הסכין והנאשם 2 מחזיק בתרסיס גז מדמיע. המערער והנאשם 2 הבחינו ביצחק ובמנוח עומדים על השביל והחלו לצעוד לעברם במהירות כאשר המערער צועק לעברם ומקלל אותם.

בשלב זה הבחינו בהם יצחק והמנוח, ויצחק אשר שוחח עם אחיהם הגדול ניתק את השיחה. המערער והנאשם 2 המשיכו להתקדם לעבר יצחק והמנוח, והאחרונים החזיקו אבנים כדי להתגונן מפניהם. אבן שנזרקה על ידי אחד מהאחים לעבר המערער כדי למנוע את התקדמותו פגעה בצווארו. יצחק והמנוח התקדמו גם הם לעבר המערער והנאשם 2. בשלב זה הכה המנוח באמצעות אבן בראשו של המערער, יצחק הכה בראשו של הנאשם 2, והמערער נפגע באופן שהצריך טיפול רפואי. המערער חש מאויים, שלף את הסכין ודקר את המנוח שלוש דקירות בפלג גופו העליון – דקירה אחת בחזה אשר חדרה לליבו של המנוח, דקירה נוספת בגב ודקירה שלישית בגבול המותן והעכוז. המנוח ניסה להגן על עצמו, אך התמוטט במקום על הכביש.

5. המערער והנאשמים 2-3 ברחו מהמקום ובמהלך המנוסה השליך המערער את הסכין לפתח ביוב. על מנת למנוע מהמשטרה לאתרו ולעצרו, ביקש המערער מאחיו שיאסוף אותו וסמוך לאחר מכן העלים את הטלפון הנייד שהיה ברשותו. בהמשך, המערער פנה לקבל טיפול רפואי וסיפר כי נחבל כתוצאה מנפילה מסוס.

6. המנוח נפטר מפצעיו סמוך לאחר מעשי הדקירות. כמו כן, כתוצאה מהמעשים נגרמו ליצחק ארבעה פצעי דקירה עם חדירה מינימלית לתת העור.

ההלך בפני בית המשפט קמא

7. לאחר שהחלה שמיעת הראיות הגיעו הצדדים להסדר טיעון והמערער הודה בכתב האישום המתוקן. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם כי המשיבה תטען לעונש של 13 שנות מאסר ואילו ההגנה רשאית לטעון באופן חופשי.

8. נוכח ההגבלה בדבר הרף העליון של העונש, בית המשפט המחוזי לא הרחיב במסגרת גזר הדין ביחס למתחם הענישה הראוי, אך הדגיש כי באישומים שבמרכזם עבירת הריגה קיים מנעד עונשים רחב מאוד, בשים לב לנסיבות ביצוע העבירה. צוין כי בפרשה החמורה כאן נלוות לעבירת ההריגה עבירות נוספות, וכי יש לתת ביטוי מיוחד לכך שההריגה בוצעה באמצעות סכין.

בית המשפט עמד על עברו הפלילי של המערער הכולל עבירות אלימות והחזקת סכין בשני מקרים קודמים, וציין כי הדבר מלמד על מסוכנות נמשכת מצידו וכי לא ניתן שלא לייחס לכך משקל רב. עוד ציין בית המשפט את כאבם ונזקייהם של בני משפחת המנוח, כפי שעלו מעדותם ומתסקירי נפגע עבירה שהונחו בפניו. ביחס לשיקולים לקולא ניתן משקל להודאת המערער ולכך שעובר לשלב הקריטי של האירוע המערער חש מאויים, הגם שעניינו לא עולה לכדי הגנה עצמית.

9. בית המשפט קיבל את ההסדר אליו הגיעו הצדדים והדגיש את הסכנה הגלומה בתופעת הסכינאות בכלל

ובמועדוני לילה ובצירוף צריכת אלכוהול בפרט. בהינתן עברו הפלילי של המערער, הכולל עבירות אלימות והחזקת סכין, לא מצא בטענות ההגנה כדי להטות את הכף לטובתו, כך שבהסדר הטיעון שוקללו מלוא השיקולים לקולא הקיימים בעניינו. על כן, נגזר עונשו של המערער ל-13 שנות מאסר בניכוי ימי מעצרו; 12 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים, שלא יעבור עבירה לפי סימן א' או ח' לפרק י' לחוק; ותשלום פיצוי בסך 100,000 ₪ להורי המנוח.

טענות הצדדים בערעור

10. טענת המרכזית של המערער היא, כי גזר דינו של בית המשפט המחוזי לא נתן את המשקל הראוי לנסיבות ביצוע העבירה ולקרבתו של המערער לסייג ההגנה העצמית. לשיטתו, דווקא מיקומן של הדקירות בגופו של יצחק בחלקו הראשון של האירוע מלמדות כי למערער לא הייתה כוונה להרוג וכי יש בכך כדי ללמד על נסיבות שליליות הסכין בחלקו השני של האירוע ועל קרבה לסייג ההגנה העצמית. נטען כי המערער פעל מתחושת סכנה לחייו שקמה לראשונה כאשר הותקף על ידי יצחק והמנוח בתא השירותים, וזו התעצמה בהמשך כשהותקף על ידם באבנים. עוד נטען כי הסיבה לנשיאת הסכין היתה תחושת סכנה שחש המערער עקב תשואל שעבר במשטרה בעקבות מציאת מטען חבלה בקרבת ביתו כחודשיים עובר לאירוע מושא כתב האישום.

המערער הדגיש כי בשני חלקי האירוע הוא לא הצטייד בסכין שלופה מראש אלא שלף את הסכין במהלך הקטטה ולאחר שהותקף בצוותא על ידי המנוח ויצחק. הנסיבות שקדמו למותו של המנוח מלמדות על עבירת המתה ברף נמוך אותה ביצע המערער מתוך צורך להגן על עצמו, אף אם לא חל הסייג בדבר הגנה עצמית. לאור האמור, לא היה נכון להטיל עליו את העונש המקסימלי לו עתרה המשיבה.

11. בנוסף טען המערער כי לא ניתן משקל ראוי לטיבו של הסדר הטיעון, לתיקונים שנעשו בכתב האישום במסגרת ההסדר, להודאת המערער ולאינטרס ההסתמכות שלו. נטען כי למעשה, גזר הדין נעדר התייחסות מהבחינה האופרטיבית לנסיבות לקולא הקיימות בעניינו. נטען כי פסק הדין התייחס באופן סלקטיבי לעובדות כתב האישום ולחלקם של המנוח ויצחק במעשים באופן המחמיר עם המערער. בשל כל אלה, טען המערער כי עונש המאסר שהושת עליו מכביד בצורה בלתי צודקת, מחמיר מרמת הענישה במקרים דומים, ומחייב את התערבותו של בית משפט זה.

12. המשיבה התנגדה לקבלת הערעור. ב"כ המשיבה הדגישה את נסיבות המקרה ואת היות האירוע דו שלבי שהסלמתו רובצת לפתחו של המערער. לשיטתה, בית המשפט נדרש לכלל השיקולים הרלוונטיים לעניין, לרבות עברו הפלילי של המערער ותסקיר נפגעי העבירה, והעונש שנקבע אינו חורג מרמת הענישה הראויה.

דיון והכרעה

13. לאחר ששמענו את טיעוני ב"כ הצדדים ואת דברי הורי המנוח, ועיינו בתסקיר נפגע העבירה ובמכתב מטעם ההורים שהובאו לעיוננו, הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות.

14. המערער הורשע בהריגת המנוח ובשורת עבירות נלוות, על פי הודאתו בהסדר טיעון. נסיבות המקרה, כפי שהן עולות מכתב האישום המתוקן בו הודה המערער, הן קשות וחמורות ביותר. המערער שיצא לבילוי במועדון הצטייד מבעוד מועד בסכין והסליקה בבגדיו על מנת שלא תתגלה. בית המשפט המחוזי ציטט את דברי השופט מ' חשין בהתייחסו אל תופעת הסכינאות ולפיהם "סכין הנישאת על גוף במערכה הראשונה סופה שהיא נשלפת וננעצת בגופו של הזולת במערכה השניה" (ע"פ 9133/04 גורדון נ' מדינת ישראל (20.12.2004)). בענייננו, לא רק שסכיננו של המערער נשלפה במערכה "השנייה", היא הקטטה הראשונה בתא השירותים, שעל נקלה יכלה להסב נזק חמור יותר משהסבה בפועל - אלא שהיא שבה והופיעה במערכה "השלישית", היא הקטטה מחוץ למועדון והביאה בסופו של יום לתוצאה קטלנית.

מקרי אלימות בהם הסכין היא כלי לפתרון סכסוכים, מגיעים לפתחם של בתי המשפט חדשות לבקרים. לצערנו, כמו במקרה שלפנינו, לא פעם תוצאתם היא קיפוח חיים של אדם בשל עניין של מה בכך. תת תרבות הסכין היא רעה חולה במחוזותינו, ובקביעת העונש יש לתת ביטוי לחומרת המעשים ולאובדן חיי האדם (ע"פ 4205/14 בן יצחק נ' מדינת ישראל, בפסקה 90 (29.5.2016); ע"פ 3839/12 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 (3.4.2013); ע"פ 6910/09 הדרה נ' מדינת ישראל, בפסקה 5 (9.5.2010)).

15. אין להלום את טענת המערער כי עסקין במקרה גבולי המצוי על סף הסייג של הגנה עצמית. לא נעלמו מעינינו האירועים שקדמו לעימות הפיזי בין הצדדים וחלקם של המנוח ויצחק באירועי אותו הלילה. עם זאת, יש לזכור כי המערער היה זה שהוביל את יצחק אל השירותים, דחף אותו אל התא והחל בתקיפתו, כשהמנוח הגיע למקום בעקבותיהם. חמור מכך - לאחר שהמנוח ויצחק הפצוע מדקירות סכיננו של המערער יצאו מהמועדון במטרה לעזוב את המקום, היה זה המערער שיצא בעקבותיהם, לא לפני שקרא לנאשמים 2-3 לחבור אליו. עסקין אם כן באירוע דו שלבי שהסלמתו רובצת לפתחו של המערער. נדגיש כי האמור עולה בפירוש מעובדות כתב האישום המתוקן, ועובדות מוסכמות אלה הן הבסיס לקביעת הנורמה המשפטית בדבר העונש הראוי בגין המעשה. בכך שומרים אנו על נקודת המוצא לפיה "אין לבית המשפט אלא את העובדות והנסיבות בהן הודה הנאשם, ואל לו להביא בחשבון, לצורך גזירת הדין, עובדות שלא בא זכרן בכתב האישום בו הודה הנאשם במסגרת הסדר הטיעון עמו" (ע"פ 3667/13 ח'טיב נ' מדינת ישראל, בפסקה 22 (14.10.2014); וראו גם ע"פ 2994/12 זגורי נ' מדינת ישראל, בפסקה 17 (23.10.2012); ע"פ 7349/14 מדינת ישראל נ' פלונית, בפסקה 15 (14.5.2015)).

16. בנוסף, אין לקבל את טענת המערער כי הדקירות בגופו של יצחק ומיקומן מעידים על נסיבות המקרבות את המעשה לסייג ההגנה העצמית. אדרבא, העובדה כי המערער שלף את הסכין ודקר כבר בחלקו הראשון של האירוע, מעידה על קלות דעתו ופיזיותו של המערער בשימוש בסכין, זאת, בפרט כשלחובתו הרשעות קודמות בעבירות אלימות ובהחזקת סכין, בגין ריצה בעבר עונש מאסר. לא בכדי ציין בית המשפט המחוזי כי דומה שלדידו של המערער הסכין "אינה אלא איבר נוסף בגופו, חפץ שאין הוא נכון לצאת כלל מביתו בלעדיו".

17. בנסיבות המקרה שלפנינו, לא מצאנו כי נפל פגם בגזר דינו של בית המשפט המחוזי, או כי לא ניתן משקל מספק לנסיבות ביצוע העבירה, תחושת האיום אותה חש המערער, שהינה תולדה של כניסתו למצב זה - משהחליט לצאת בעקבות המנוח ואחיו כדי להיפרע מהם - גולמה בהסדר העונשי שהוצג בפני בית המשפט, ובית המשפט לא שגה משלא מצא ליתן משקל נוסף ולקולא לנסיבה זו בגזירת הדין לאור נסיבות הביצוע הכוללות, התוצאה הקשה של קיפוח חיי אדם ועברו המכביד של המערער.

18. זאת ועוד, בהינתן עונשו של המערער מצוי בטווח הענישה המוסכם בהסדר, לא מצאנו מקום להתערב בעונשו של המערער אף אם הוא זהה לרף העליון של הטווח. כידוע, בית משפט זה יטה שלא להתערב בגזר דין של ערכאה דיונית למעט במקרים חריגים שהמקרה שלפנינו לא נמנה עליהם, והלכה זו מקבלת משנה תוקף כאשר העונש שהושת מצוי בטווח הענישה המוסכם בהסדר טיעון (ראו למשל, ע"פ 6449/10 חן נ' מדינת ישראל, בפסקה 4 (29.5.2012); ע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 (4.12.2013)). בהינתן עברו הפלילי של המערער; ההרשעה בעבירות נוספות, ונסיבות ביצוע העבירה העולות מכתב האישום המתוקן, התוצאה הקשה, העונש שנגזר על המערער אינו חורג ממדיניות הענישה הראויה והנוהגת, ואף רחוק מכך (ראו והשוו 6265/11 בן בסט נ' מדינת ישראל (25.10.2012); ע"פ 3839/12 פלוני נ' מדינת ישראל (3.4.2013); ע"פ 6943/16 גלקין נ' מדינת ישראל (28.1.2018)).

19. נוכח כל האמור, הערעור נדחה.

ניתן היום, כ"ז באב התשע"ח (8.8.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט